

Ačkoliv se výběr místa sudiště v arbitrážním řízení může na první pohled jevit jako nedůležitá technikálie, není tomu tak. Chybný výběr nebo jeho podcenění se přitom může stranám posléze nepříjemně vymstít, anebo dokonce zmařit výsledek celého arbitrážního řízení.

Proč je důležité místo sudiště v arbitrážním řízení

Otázka místa sudiště neboli místa konání rozhodčího řízení nabírá na významu zejména v řízení s mezinárodním prvkem, kdy stranami sporu nejsou subjekty podřízené stejnému právnímu řádu. Místo sudiště (neboli „*seat of the arbitration*“) má v arbitrážním řízení totiž kromě jiného přímý dopad jak na konečnost (respektive neměnnost) vneseného rozhodčího nálezu, tak na jeho vykonatelnost. Obecně platí, že vnitrostátní soudy z místa (země) sudiště mají výlučnou pravomoc rozhodčí nálezu přezkoumat a popřípadě rovněž zrušit.

S místem sudiště si strany arbitrážního řízení nevybírají pouze místo, kde bude rozhodčí tribunál, pověřený rozhodnutím jejich sporu, zasedat (ačkoliv místo výkonu rozhodčích pravomocí, například konání ústního jednání, označováno jako „*venue of the arbitration*“, se může od místa sudiště rovněž lišit), nýbrž si v první řadě vybírají právní řád, který bude v procesních otázkách pro rozhodčí tribunál závazný (samozřejmě s výjimkou procesních pravidel závazných pro určité rozhodčí tribunály, jako

UNCITRAL, ICC, ICSID atd.). Jinými slovy se spolu s místem sudiště vybírá rovněž závazné *lex fori*, neboli přesněji v tomto případě procesní právo rozhodné pro rozhodčí řízení, tedy *lex arbitri*.

Při výběru místa sudiště je nutné si v první řadě odpovědět na otázku, zdali procesní právo státu, v kterém bude rozhodčí řízení konáno, vůbec připouští platnost a účinnost rozhodčí smlouvy, která pravomoc rozhodčího tribunálu či rozhodce zakládá. Nutně pak musí následovat další test procesního práva rozhodného pro rozhodčí řízení z hlediska posuzování tzv. arbitrability předkládaného sporu, tedy možnosti svěřit daný spor rozhodci k rozhodnutí, což je otázka pro „život“ arbitrážního řízení zcela klíčová, jako i dalších daností procesního práva místa sudiště.

Jedním z nejdůležitějších, ačkoliv mnohdy přehlížených kritérií je možnost zpochybnit rozhodčí nálezu před vnitrostátními soudy, respektive posléze otázka jeho vykonatelnosti. Z hlediska potřeby rychlosti průběhu rozhodčího řízení je tedy zapotřebí v první řadě zkoumat,

jakými způsoby a za jakých podmínek je možné rozhodčí nálezu dle *lex arbitri* zpochybnit. Mám-li jako žalující strana zájem na tom, aby byl můj spor s konečnou platností rozhodcem rozhodnut od nejdříve, musím nutně vědět, jaké procesní možnosti bude mít protistrana k tomu, aby rozhodčí nálezu napadla před vnitrostátním soudem v místě sudiště. Odpověď lze nalézt právě v procesním právu místa sudiště.

V praxi je rovněž důležitá otázka možnosti vykonatelnosti rozhodčího nálezu, která se taky odvíjí od místa sudiště, bude-li tu rozhodčí nálezu taky posléze vykonáván. V tomto ohledu může jako velmi důležitá pomůcka sloužit skutečnost, zdali je země místa sudiště signatářem Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, která již s účinností od roku 1959 vyžaduje od členských států (signatářů) na svém území zajištění uznání a výkonu rozhodčích nálezů ostatních smluvních stran.

V souvislosti s místem sudiště se v poslední době stále častěji akcentuje rovněž otázka, zdali je země místa sudiště členem Evropské

Při výběru místa sudiště je nutné si v první řadě odpovědět na otázku, zdali procesní právo státu, v kterém bude rozhodčí řízení konáno, vůbec připouští platnost a účinnost smlouvy, která pravomoc rozhodčího tribunálu či rozhodce zakládá.

... TOMÁŠE HÜLLEHO

Insolvence jako běžná součást života

Se vznikem rekodifikace a nového korporátního práva v Česku se poji výrazné rozdělení společnosti na její příznivce a odpůrce. I v současné době se stále bojuje o její konečnou podobu. Osobně nemám preference, ale také nedokážu někdy skrýt rozladěnost nad některými ustanoveními. Současně ale platí, že mnohá z nich jsou napsána dobře za předpokladu, že je budou schopny soudy správně aplikovat.

Jednou z těchto konstrukcí je i nově zavedená odpovědnost statutárních orgánů za insolvenční společnosti. Velice se mi líbí, že nejsou vedoucí představitelé firem automaticky hnáni slepě k odpovědnosti za situace, kdy přivedou své firmy do úpadku. Je dáno na zvážení soudu, který bude hodnotit jednání manažerů. I tak se ale nemohu zbavit pocitu, že české nastavení soudnictví přímo vybízí k zákazům výkonu funkce jako trestu.

Jedním z důvodů je vnímání krachu podnikání jako něčeho negativního. Jen málo nepodnikatelů však dokáže vnímat správnost jednotlivých úkonů a jen málokdo dokáže pochopit realitu každodenního života. Insolvence přitom nemusí znamenat nutně představu podvodníka neschopného vedení, který vytuneloval firmu a nyní si odnáší miliony v příruční tašce. Insolvence alespoň v západním pojetí znamená důležitou životní lekci pro začínající, ale třeba i zkušené manažery, kteří pochopili, že určitým způsobem firmu není možné vést. Pokud jim potom zůstává alespoň špetka inteligence a zdravého rozumu, tak svou chybu opakovat již znovu nebudou.

Otázkou tedy zůstává, zdali by naopak nebylo vhodné životní zkušenost v podobě krachu odměňovat. Nedokážu si sice představit jak, ale již pouhé vnímání a respektování zkušeností a dobrých předpokladů lidí s touto zkušeností by mohl být správný začátek. ♦

Autor je CEO First Eastern

unie. Evropské právo a instituce Evropské unie můžou stranám sporu zajistit určitou právní konzistentnost a předvídatelnost průběhu rozhodčího řízení a následného výkonu rozhodčího nálezu. Na druhé straně však nechtěná ingerence ze strany Evropské unie může rozhodčí řízení zpomalit a někdy i zcela ochromit. Tak tomu bude zejména v případech, kdy právo rozhodné pro rozhodčí řízení bude v rozporu s evropským právem. Posuzování této otázky může být horkým tématem zejména v tzv. investičních sporech, kdy stranou sporu je členská země Evropské unie, která se nejednou může ocitnout v kleštích dvou prot sobě stojících právních řádů – právního řádu zakládajícího její mezinárodně právní odpovědnost a právního řádu Evropské unie, který jí ukládá své mezinárodně právní odpovědnosti nedostát.

Pro příklad, jak může evropské právo členskými zemím Evropské unie sloužit jako nástroj k zpochybnování svých mezinárodně právních závazků, zakládajících pravomoc mezinárodních arbitrážních tribunálů, nemusíme chodit daleko, kdy můžeme být často svědky vznášení námítky nepřislušnosti arbitrážních tribunálů ve sporech mezi členskými zeměmi Evropské unie (tzv. „intra-EU objection“). V tomto směru je potřeba si uvědomit rovněž skutečnost, že v případech členství země místa sudiště v Evropské unii se stranám sporu otevírají další možnosti, jak případný rozhodčí nález zpochybnit, a to například položením tzv. předběžné otázky k Soudnímu dvoru Evropské unie prostřednictvím vnitrostátních soudů, což může být dalším důležitým aspektem při výběru místa sudiště.

Jak lze vidět na tomto krátkém nástinu uvedené problematiky, sehrává rozhodnutí ohledně místa sudiště v rámci arbitrážních řízení nezanedbatelnou a velice důležitou roli, přičemž by se jí strany měly pečlivě zabývat ještě před uzavřením případné rozhodčí smlouvy.

ROBERT PORUBSKÝ
advokát, bpv Braun Partners

ONDREJ PONIŠŤIAK
advokátní koncipient, bpv Braun Partners